

Ευπαλίνειο Όρυγμα: Ένα θαυμαστό έργο της αρχαίας μηχανικής (Κατερίνα Χουζούρη)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ένα από τα σπουδαιότερα παγκοσμίως μνημεία ανθρώπινης δεξιοτεχνίας και κατασκευαστικής ικανότητας, είναι το Ευπαλίνειο Όρυγμα που βρίσκεται στο Πυθαγόρειο της Σάμου. Πρόκειται για ένα σύνθετο τεχνικό έργο, που περιλαμβάνει εκτός από το όρυγμα και δεξαμενή, προσαγωγό και υπόγειο αστικό αγωγό. Η αφετηρία του βρισκόταν σε φυσική πηγή, κοντά στην σημερινή περιοχή των Αγιάδων.

Το Ευπαλίνειο Υδραγωγείο σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε γύρω στα 550 π.Χ. για να υδρεύει -με ασφάλεια και υψηλές προδιαγραφές υγιεινής, για τα δεδομένα της εποχής- την αρχαία πόλη της Σάμου, δηλαδή το σημερινό Πυθαγόρειο. Λειτουργήσε με επιτυχία για 1100 χρόνια. Η μοναδικότητά του οφείλεται στο «αμφίστομο όρυγμά» του - έτσι το αναφέρει ο Ηρόδοτος - που λαξεύτηκε στον βράχο από δυο αρχαία συνεργεία, τα οποία ξεκίνησαν το ένα από τη βόρεια πλευρά και το άλλο από τη νότια και συναντήθηκαν στη μέση της διαδρομής.

Γι' αυτό και από το 1992, έχει περιληφθεί στον κατάλογο των Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Το Ευπαλίνειο Όρυγμα άνοιξε πρώτη φορά για το κοινό και πλέον θα είναι επισκέψιμο σε ολόκληρο το μήκος του, δηλαδή σε μήκος 1036 μέτρων σκαμμένων μέσα στο βουνό, που δεσπόζει πάνω από το Πυθαγόρειο της Σάμου.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση του Υπουργείου Πολιτισμού, υλοποιήθηκε πλέον το βασικό τμήμα της μελέτης για την Αποκατάσταση, Συντήρηση και Ανάδειξη του Ευπαλίνειου Υδραγωγείου, κεντρικό τμήμα του οποίου αποτελεί το όρυγμα, η σήραγγα δηλαδή απ' όπου περνούσαν οι πήλινοι αγωγοί του νερού.

Η συστηματική ανασκαφή του Ευπαλίνειου πραγματοποιήθηκε το 1971-73, από το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο. Όμως από τα μέσα του 70 μέχρι τα τέλη του 2013, για 40 χρόνια, το μοναδικό τμήμα του ορύγματος που ήταν επισκέψιμο, ήταν τα πρώτα 130 μέτρα από τη νότια είσοδό του.

Εκπονήθηκε λοιπόν από την διεπιστημονική ομάδα της «Εγνατία Οδός ΑΕ» και την « Έδαφος Σύμβουλοι Μηχανικοί», μια μελέτη για την αποκατάσταση και ανάδειξη του μνημείου, η οποία εγκρίθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού. Το 2012 εντάχθηκε στο επιχειρησιακό πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2007-2013.

Στα τέλη του 2013, ξεκίνησε η υλοποίηση του βασικού τμήματος της μελέτης, που αφορούσε το Όρυγμα και την αρχαία Δεξαμενή. Το έργο κόστισε συνολικά 3,1 εκατομμύρια ευρώ και σήμερα είναι πλέον επισκέψιμο το σύνολο των 1036 μέτρων της σήραγγας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, έχει εξασφαλιστεί η ευστάθεια της σήραγγας/ορύγματος, συντηρήθηκαν οι λίθινες επενδύσεις της, τοποθετήθηκαν μεταλλικές σχάρες στα ανοιχτά τμήματα της τάφρου που διατρέχει το όρυγμα, κατασκευάστηκαν προστατευμένοι διάδρομοι επίσκεψης και εγκαταστάθηκε σύστημα ήπιου φωτισμού.

Είναι σημαντικό και το ότι με την ευκαιρία των εργασιών, αποκαλύφθηκαν ευρήματα αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, όπως κτιριακά κατάλοιπα, επιγραφές των αρχαϊκών χρόνων και πλήθος κινητών αντικειμένων, νομίσματα της βυζαντινής περιόδου και οστά ζώων που εμπλουτίζουν την επιστημονική τεκμηρίωση της κατασκευής και της λειτουργίας του μνημείου σε όλη την ιστορία του.

Το Ευπαλίνειο, γίνεται έτσι ένας από τους πιο συναρπαστικούς αρχαιολογικούς προορισμούς της χώρας. Και μαζί με το Ηραίον που εντάσσεται επίσης στον κατάλογο της UNESCO και είναι οργανωμένος αρχαιολογικός χώρος, συμπεριλαμβάνεται σε ένα λαμπρό σύνολο μνημείων, μαζί με την Αρχαία Ακρόπολη, επίσης τα Αρχαία Λατομεία και τα κατάλοιπα της αρχαίας Σάμου (Πυθαγόρειο).

Κατερίνα Χουζούρη